

พระกฐินพระราชทาน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔
วัดสามพระยา

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTER

เดือนตุลาคม ๒๕๖๔ ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๓๘๗ ■ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

กำหนดการ

พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของ

เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประจำปี ๒๕๖๔

ณ วัดสามพระยา แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ

วันศุกร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ผู้ร่วมพิธีพร้อมกัน ณ พระอุโบสถ

เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา ประธานพิธี เดินทางถึงด้านหน้าพระอุโบสถ

- ถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ เปิดกรวยกระทงดอกไม้ ถวายความเคารพ รับผ้าพระกฐิน อุ่มประคอง ยืนตรง ไม่ประนมมือ (เปิดเพลงสรรเสริญพระบารมี) จบ ถวายความเคารพ
- เข้าสู่พระอุโบสถ วางผ้าพระกฐินที่พานแว่นฟ้าหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๒
- จุดธูปเทียนบูชาพระประธานในพระอุโบสถ กราบ ๓ ครั้ง
- ไปที่พานแว่นฟ้า หยิบผ้าห่มพระประธานมอบให้เจ้าหน้าที่หรือไวยาวัจกร
- อุ่มประคองผ้าพระกฐิน ประนมมือ หันหน้าไปทางพระประธานในพระอุโบสถ กล่าว นะโม ๓ จบ
- หันหน้ามาทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้าพระกฐิน จบ
- วางผ้าพระกฐินบนพานแว่นฟ้าแล้วยกทั้งพานประเคนพระสงฆ์ รูปที่ ๒ แล้วประเคนเทียนพระปาติโมกข์
- ประธานพิธีไปถวายเครื่องบริวารพระกฐินแต่เจ้าอาวาส ไม่เกิน ๕ ตะลุ่ม
- ผู้ร่วมพิธีถวายไทยธรรมแต่พระสงฆ์ ไม่เกิน ๑๐ คน
- เจ้าหน้าที่การเงินประกาศจำนวนปัจจัยถวายพระสงฆ์และปัจจัยบำรุงพระอาราม
- ประธานพิธีถวายปวารณาบัตรแต่เจ้าอาวาส
- พระสงฆ์ใช้พัดยศอนุโมทนา ถวายอดิเรก
- ประธานพิธีกรวดน้ำ รับพร
- ประธานพิธีกราบพระประธานในพระอุโบสถ กราบลาพระสงฆ์
- ประธานพิธีไปถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ที่ประดิษฐานบริเวณด้านหน้าพระอุโบสถ เป็นเสร็จพิธี

หมายเหตุ

- ประธานพิธี แต่งชุดปกติขาว
- ข้าราชการ แต่งชุดปกติขาว
- ผู้ร่วมพิธี แต่งชุดปกติขาวขอเฝ้า สุทสากุล ผ้าไทย
- ขอให้ปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข และปฏิบัติตามประกาศอย่างเคร่งครัด

เนื่องจากปก

กฤษฎา บุญยสมิต*

วาสนา เกตุแห่ง**

วัดสามพระยา

ด้วยพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ตามที่ขอพระราชทานเพื่อน้อมนำไปถวายพระสงฆ์จำพรรษากาลถ้วนไตรมาส ณ วัดสามพระยา แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

วัดสามพระยา เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๖๕ ถนนวัดสามพระยา แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีที่ดินตั้งวัด เนื้อที่ ๑๗ ไร่ ๙๒ ตารางวา ด้านหน้าวัดหันสู่ทิศเหนือมีคลองบางขุนพรหมไหลผ่านด้านหน้า แม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ด้านทิศตะวันตก ถนนสามเสนอยู่ทางทิศตะวันออก

อ่านต่อหน้า ๔

* อัยการอาวุโส, ที่ปรึกษาอัยการสูงสุด, สำนักงานอัยการสูงสุด, ภาควิชานิติศาสตร์และการเมืองราชบัณฑิตยสภา, ประธานกรรมการชำระและศึกษากฎหมายไทยโบราณ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา
** นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ เนติบัณฑิตยสภา

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

เดือน ตุลาคม ๒๕๖๔ ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๓๓๗

สารบัญ

- ๒ กำหนดการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
- ๓ สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก
- ๔ เนื่องจากปก
- ๑๐ บทความเรื่อง “ประเพณีการถวายอดิเรก”
- ๑๓ ปัญหาจากข้อหาเรียกกฎหมายที่น่าสนใจ

- ๑๗ เจาะฎีกาเด่น
- ๒๐ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย
- ๒๒ มุมข่าว
- ๒๓ ข่าวเนติบัณฑิตยสภา
- ๒๔ บรรณาธิการแถลง

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ **ประธานฝ่ายอำนวยการ** นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม **รองประธานฝ่ายอำนวยการ**
● นายกฤษฎา บุญยสมิต **ฝ่ายอำนวยการ** ● นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทพรภักจ ● นางสาวสุภาภรณ์ ไชยปุระณะ ● นายทรงพล สุวรรณพงศ์
● นางสาวฐษา เหมเวช ● ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิกิจ ● นายเชษฐ สุขสมเกษม **กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ** นายกฤษฎา บุญยสมิต
ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง ● นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์ ● นายมนต์ชัย ชนินทรลีลา ● นายอำนาจ เนตยสุภา
● นายทีปกร โกมลพันธ์พร ● นางสาวสิตานันท์ ศรีวรรกร ● นายนิธินันท์ บุรณะเจริญรักษ์ ● นายนิธิพัฒน์ สิ้นเพ็ง **ฝ่ายดำเนินการ**
นางพรรณวริน แดงอ่อน ● นายสิทธิฤทธิ์ ไส้วัฒนะ ● นางวาสนา เกตุแห่ง **กะเบียบ จัดส่ง** ● นางสาววิศรา สุขโสภี

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในข่าวเนติบัณฑิตยสภาเป็นผลงานของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเก็บด้วย

วัดสามพระยา^๑ เดิมเป็นวัดราชบูรณ์ สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชรัชกาลที่ ๑ โดยหลวงวิสุทธิโยธามาศย์ (ตรุษ) ขุนนางเชื้อสายมอญและญาติ ได้อุทิศที่ดินพร้อมบ้านเรือนของขุนพรหม (สารท) ผู้เป็นน้องชายซึ่งเป็นนายช่างร่วมควบคุมการก่อสร้างพระมณฑปพระพุทธรูปจังหวัดสระบุรี ตามพระบรมราชโองการของรัชกาลที่ ๑ และเสียชีวิตลง ถวายเป็นวัดขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ขุนพรหม (สารท) แล้วตั้งนามว่า **วัดบางขุนพรหม**

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ วัดบางขุนพรหมชำรุดทรุดโทรม บรรดาหลานขุนพรหมทั้ง ๓ ท่าน ล้วนมีตำแหน่งเป็นพระยา คือ พระยาราชสุภาวดี (ขุนทอง) ตำแหน่งเจ้ากรมพระสุรัสวดีกลาง พระยาราชนิกุล (ทองคำ) ตำแหน่งปลัดทูลฉลอง กรมมหาดไทย และพระยาเทพวรชุน (ทองหล่อ) ปลัดทูลฉลองกรมพระกลาโหม ร่วมมือร่วมใจกันบูรณปฏิสังขรณ์วัด เมื่อสำเร็จแล้วน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามว่า “วัดสามพระยา” ได้รับการยกฐานะเป็นพระอารามหลวง เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๖๖ ต่อมา พ.ศ. ๒๔๕๘ มี “ประกาศกระทรวงธรรมการ พแนกกรมสังฆการี เรื่องจัดระเบียบพระอารามหลวงว่าวัดสามพระยา เป็นพระอารามหลวงในกรุงเทพมหานคร ชั้นตรี ชนิดวรวิหาร”^๒

สิ่งสำคัญในพระอาราม^๓

การสร้างวัดแต่ละวัดโดยพุทธศาสนิกชนในแผ่นดินไทยจะกำหนดผังการใช้สอยพื้นที่ให้เป็นเขต “พุทธาวาส” และเขต “สังฆาวาส”

- **เขตพุทธาวาส** ความหมายตรงตามคำศัพท์ หมายถึง เขตของพระพุทธเจ้า แต่ก็ได้อนุโลมว่า คือเขตที่ประดิษฐานพระพุทธรูปแทนองค์พระพุทธเจ้า ประดิษฐานในพระอุโบสถ พระวิหาร กลางแจ้ง รวมทั้งสร้างพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และปลูกต้นไม้เพื่อระลึกถึงพระพุทธองค์ในบริเวณเขตนี้ด้วย นิยมกำหนดเขตพุทธาวาสด้วยการสร้างกำแพงและมีซุ้ม

ประตูทางเข้าโดยรอบ เขตพุทธาวาสถือเป็นเขตศักดิ์สิทธิ์จะไม่นิยมสร้างสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ในเขตนี้ เขตพุทธาวาสของวัดสามพระยา มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมหันหน้าไปทางทิศเหนือ ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ดังนี้ กำแพงและซุ้มประตูทางเข้ากันโดยรอบพระอุโบสถ ซุ้มสีมา พระวิหาร พระเจดีย์รูปแบบต่าง ๆ หลายองค์

กำแพงและซุ้มประตูเขตพุทธาวาส เป็นสิ่งก่อสร้างให้ประจักษ์ถึงการก้าวข้ามจากเขตโลกียะคือเขตที่ชีวิตยังข้องเกี่ยวกับเรื่องสามัญทางโลก คือ กาม ตัณหา ทิฐิวิชชา สู่เขตพุทธาวาสเสมือนเป็นเขตโลกุตระ คือเขตของผู้หลุดพ้นเรื่องทางโลก ซุ้มประตูทางเข้าเขตพุทธาวาสที่วัดสามพระยามีรูปแบบสถาปัตยกรรมผสมผสานระหว่างแบบไทยกับแบบจีน หลังคาซุ้มประตูทางเข้าทรงกรวยสี่เหลี่ยมครอบซ้อน ๒ ชั้น ปันปูนหลังคาเป็นลอนให้ดูคล้ายกับมุงหลังคาด้วยกระเบื้องกาบ ยอดหลังคาซุ้มประตูคือรูปดอกบัว กำแพงและซุ้มประตูคงจะสร้างขึ้นครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระอุโบสถ คือ สถานที่พระสงฆ์ประชุมทำอุโบสถกรรมในวันอุโบสถหรือวันพระ คือ การแสดงพระปาติโมกข์เป็นสถานที่ที่พระภิกษุแสดงอาบัติและปริวาสกรรม รวมทั้งเป็นที่วินิจฉัยอธิกรณ์ในวงการสงฆ์ นอกจากนั้นแล้วยังใช้ทำพิธีอุปสมบท หรือบวชพระภิกษุและสวดญัตติทุติยกรรมผ้าพระกฐินอีกด้วย อุโบสถหรือเรียกอย่างย่อว่าโบสถ์นั้น สร้างขึ้นในบริเวณ

^๑ หนังสือพระอารามหลวงเล่ม ๑ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ หน้า ๙๐

^๒ ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศกระทรวงธรรมการ พแนกกรมสังฆการี เรื่อง จัดระเบียบพระอารามหลวง, เล่ม ๓๒, ตอน ๐ ก, ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๘, หน้า ๒๙๓

^๓ หนังสือพระกฐินพระราชทาน ของกรมการจัดหางาน ประจำปี ๒๕๖๓ วัดสามพระยา แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๒๕๖๓ หน้า ๔-๑๑

เขตที่มีใบหรือหลักเสมาปักโดยรอบทั้ง ๘ ทิศ หรือที่เรียกว่าเขตขันชสีมา

พระอุโบสถเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนหลังคาลาด ๒ ชั้น มุงกระเบื้องเคลือบแบบจีน กรอบหน้าบันฝังถ้วยกระเบื้องเคลือบเป็นระยະ หน้าบันปูนปั้นรูปแจกันดอกไม้ พานผลไม้ ประดับถ้วยจานกระเบื้องเบญจรงค์ และลายคราม คอสองของหลังคาเขียนภาพจิตรกรรมแบบจีน ตอนบนประดับลายปูนปั้น ติดถ้วยกระเบื้องเคลือบ เชิงชายลาดหลังคาฝังถ้วยเบญจรงค์สลับกับถ้วยลายคราม ซุ้มประตูหน้าต่างประดับลายปูนปั้นช่อดอกพุดตาน ใต้กรอบล่างของหน้าต่างทำเป็น

พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ลงรักปิดทอง ประทับบนรัตนบัลลังก์

ฐานสิงห์ บานประตูหน้าต่างเขียนลายรดน้ำ ลายพันธุ์พฤกษาแบบจีน มีระเบียงยกพื้นล้อมรอบ เสาใหญ่ทรงสี่เหลี่ยมตอนบนปลายสอบเข้า มีบันไดเล็กทางด้านข้างบริเวณมุมทั้งสี่ เชิงราวบันไดตั้งตุ๊กตาหินรูปสิงโตแบบจีน ภายในมีเพดาน ๕ ช่อง ลงสีขาดเขียนลายทองเป็นช่อดอกเบญจมาศ ดอกพุดตานและนก ผนึ่งตอนบนสุดเขียนลายทองเป็นรูปหงส์มังกร ผนึ่งระหว่างช่องหน้าต่างเขียนลายโต๊ะเครื่องบูชา ผนึ่งส่วนที่หักมุมน้อยเป็นกรอบหน้าต่างเขียนสีรูปดอกบัวและใบบัวบนหน้าต่างด้านละ ๕ ช่อง สองช่องแรกที่อยู่ใกล้พระประธานมีภาพเขียนสีลายดอกพุดตานและผีเสื้อ ช่องกลางลายดอกพุดตานและค้างคาว และสองช่องสุดท้ายลายนก ดอกไม้ และมังกร ผนึ่งจากขอบล่างหน้าต่างลงมาปูหินอ่อน ผนึ่งด้านหลังพระประธานเขียนลายโต๊ะเครื่องบูชา บานประตูเขียนรูปช่อดอกพุดตานพระอุโบสถคหลังนี้เป็นสถาปัตยกรรมพระอุโบสถ - พระวิหารตามแบบพระราชานิยมของสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เห็นได้ทั่วไป เช่น วัดเทพธิดาราม วัดราชโอรสาราม

จิตรกรรมบนผนังพระอุโบสถ เขียนภาพ “เครื่องตั้ง” แบบจีน ประกอบด้วยแจกันปักดอกไม้ มงคล ผลไม้มงคล เครื่องบูชานานาชาติ แต่จากภาพเก่าภายในพระอุโบสถพบว่าจิตรกรรมบนผนังส่วนใหญ่ลบเลือนไปแล้ว ที่เห็นสมบูรณ์ในปัจจุบันนั้นเป็นภาพเขียนซ่อมใหม่

ซุ้มครอบสีมาทรงเกี้ยวคานหามแบบจีน สีมาคือ แผ่นหินประดิษฐานเหนือหลุมฝังลูกนิมิตซึ่งเป็นศิลา

สกัดเป็นก้อนกลม สีมานิมิต คือ วัตถุบอกขอบเขตสีมา สงฆ์ตามพระวินัย ปกติจะกำหนดแสดงไว้รอบ พระอุโบสถ สีมาของพระอุโบสถวัดสามพระยา สลักจากแผ่นหินมีลวดลาย และเพื่อป้องกันการสึกกร่อน จากแดดและฝนจึงต้องสร้างซุ้มครอบสีมา ซุ้มครอบสีมา วัดสามพระยา สร้างเป็นรูปทรงเกี้ยวคานหามแบบจีน

พระวิหาร ปัจจุบันมีความหมายว่า เป็นสถานที่ ประกอบพิธีที่ฆราวาสและสงฆ์ทำร่วมกัน เช่น ฟังเทศน์ สวดมนต์ เป็นต้น พระวิหารวัดสามพระยาอยู่ทางด้านขวาอุโบสถ โดยมีพระเจดีย์คั่นตรงกลาง พระวิหารเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนหลังคาจั่วชั้นเดียว หน้าบันตกแต่งด้วยลายปั้นปูนประดับเครื่องเคลือบ ศิลปกรรมแบบ จีน - ญวน มีเสาปูนรองรับกันเสา ทั้ง ๔ ด้าน ลายที่จั่วด้านหน้าและจั่วด้านหลังคือลาย เครื่องตั้งบูชาแบบจีน พระวิหารหลังนี้คงสร้างพร้อม พระอุโบสถ เป็นสถาปัตยกรรมพระอุโบสถพระวิหาร ตามแบบพระราชานิยมของสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่นกัน

พระพุทธรูปประธานในพระวิหาร คือ พระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น บนฐานเดียวกับที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประธาน ยังมีพระพุทธรูปขนาดย่อมลงมาปางต่าง ๆ ประดิษฐาน อีกหลายองค์

หลวงพ่อบุญรอด เป็นพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ อันศักดิ์สิทธิ์ประจำวัดสามพระยา สร้างขึ้นเมื่อสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระพุทธรูปปางนี้ มีพระพุทธรูปลักษณะเป็นพระพุทธรูป ในอิริยาบถประทับนั่งบัลลังก์ หย่อนพระบาททั้งสอง ทอดลงมาเหยียบบนพื้น พระพาหาทั้งสองประคอง บาตร ซึ่งจะแตกต่างกับพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ ที่สร้างกันโดยทั่วไป เพราะฉะนั้น ชาวบ้านจึงเรียกว่า **“หลวงพ่อบุญรอด”** บ้างก็มี

พระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ เป็นพระประจำวัน ของคนที่เกิดวันพฤหัสบดีเป็นตัวแทนของความอุดม สมบูรณ์ มีคติความเชื่อว่า หากใครได้ไปกราบไหว้ขอพร ให้มีเงินมีทองใช้ มีกินมีใช้ไปตลอด เป็นสิริมงคลสำหรับ ผู้ที่เข้ามากราบไหว้นมัสการพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์แห่ง วัดสามพระยาโดยแท้

พระนอนปางโปรดอสุรินทรทาหู พระพุทธรูปนอนองค์ใหญ่โดย “หลวงพ่อนอน” นั้น ประดิษฐานอยู่ที่ศาลาพระนอนเป็นพระพุทธรูปไสยาสน์ปางโปรดอสุรินทรทาหู พระอิริยาบถนอนตะแคงขวา พระบาททั้งสองซ้อนทับเสมอกัน พระหัตถ์ซ้ายแนบไปตามพระวรกาย พระหัตถ์ขวาตั้งขึ้นรับพระเศียรและมีพระเขนย (หมอน) รองรับ

พระเจดีย์ ในเขตพุทธาวาสวัดสามพระยา เป็นที่ตั้งพระเจดีย์หลายองค์เฉพาะพระเจดีย์เรียงกัน ๓ องค์ จากทิศเหนือสู่ทิศใต้ ซึ่งสร้างขึ้นบนลานระหว่างพระอุโบสถกับพระวิหารน่าจะเป็นพระเจดีย์ชุดสำคัญที่สุดของวัด สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระพุทธเจ้า ส่วนพระเจดีย์ที่เหลือก็น่าจะเป็นเจดีย์บรรจุอัฐิพระสงฆ์ หรืออุบาสิก อุบาสิกา เข้าใจว่าพระเจดีย์ทั้ง ๓ องค์ น่าจะสร้างต่างวาระกัน สำหรับเจดีย์องค์สำคัญสุดน่าจะเป็น พระเจดีย์องค์กลาง ซึ่งมีลักษณะแบบพื้นบ้านพื้นเมือง และคงสร้างขึ้นก่อนพระเจดีย์ทรงลังกา ตามแบบพระราชนิยมสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่อยู่ด้านทิศใต้ รวมทั้งพระเจดีย์ปราสาทที่อยู่ด้านทิศเหนือ

พระเจดีย์องค์ที่ ๑ ด้านทิศใต้ ทรงระฆังกลมตั้งอยู่บนฐานเขียงและมาลัยลูกแก้วเหนือองค์ระฆังคือ บัลลังก์สี่เหลี่ยม เสาหอน ปล้องไฉน และปลียอดพระเจดีย์แบบนี้มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นอีกว่า พระเจดีย์ทรงลังกา เป็นพระเจดีย์รูปแบบพระราชนิยมสร้างครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเชื่อกันว่าเหตุที่ทรงมีพระราชนิยมสร้างพระเจดีย์รูปแบบนี้ เพราะเชื่อว่า “ลังกา” คือสถานที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาบริสุทธิ์

พระเจดีย์องค์ที่ ๒ องค์กลาง มีองค์ระฆังทรงกรวยขนาดเล็กตั้งบนฐานมาลัยลูกแก้วเหนือองค์ระฆังคือ ปล้องไฉนและปลียอด เป็นพระเจดีย์ที่ไม่มีบัลลังก์และเสาหอนฐานรองรับมาลัยลูกแก้วมีลักษณะพิเศษไม่พบในที่อื่น คือ เป็นฐานทรงกรวยกลมซ้อน ๒ ชั้น รองรับรูปแบบพิเศษของพระเจดีย์องค์นี้ชวนให้น่าเชื่อว่าสร้างขึ้นตามความนิยมของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งตั้งถิ่นฐาน ณ ย่านบางขุนพรหม อาจเป็นชาวลาวเวียงจันทร์ หรือชาวมอญ

พระเจดีย์องค์ที่ ๓ ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือ เป็นพระเจดีย์ทรงพระปราสาทขนาดเล็ก ๒ องค์ตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน อาจจะเป็นพระปราสาทสร้างขึ้นเพื่อบรรจุอัฐิพระสงฆ์รูปสำคัญ หรืออุบาสิก อุบาสิกาคนสำคัญ

- **เขตสังฆาวาส** เขตนี้เป็นที่อยู่และใช้ประโยชน์ของสงฆ์ในวัด สำหรับเขตสังฆาวาสของวัดสามพระยาคือพื้นที่ที่แยกเป็นสัดส่วนทุกทิศรอบเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส ประกอบด้วย หอไตร (ปรากฏตำแหน่งในแผนที่อยู่ทางทิศเหนือเขตพุทธาวาส) กุฏิ หอกลอง หอระฆัง ศาลาการเปรียญ เป็นต้น พุทธศาสนาวัดคู่ที่ทรงคุณค่าที่ยังคงอยู่ประจำที่ในเขตสังฆาวาส คือ ตู้อุบัติธรรมลายรดน้ำหลายหลังรวมทั้งธรรมาสน์

- **เขตอื่น ๆ** ที่วิหารนอกกำแพงเขตพุทธาวาสด้านทิศใต้ คือ สถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ๒ องค์คือ พระพุทธรูปไสยาสน์ ปรางปราบอสุรินทรทาหู และพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาท ปางอุ้มบาตร ภาพเก่าพระพุทธรูปสององค์ประดิษฐาน ณ ต่างสถานที่กัน ในเวลาต่อมาเมื่อมีการก่อสร้างวิหารใหม่จึงได้มีการนำพระพุทธรูปทั้งสององค์ มาประดิษฐานในที่เดียวกัน

พ.ศ. ๒๔๔๒ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงซื้อที่ดินใกล้วัดสารพัดช่างที่บางขุนพรหม พระราชทานให้กับสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์ พิณฑสำหรับสร้างวังประทับเมื่อทรงสำเร็จการศึกษาจากเยอรมัน ครั้นทรงซื้อที่ดินได้แล้วยังติดขัด เรื่องที่วัดสารพัดช่าง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่เตรียมสร้างวัง ถึง พ.ศ. ๒๔๕๖ พระราชทานอนุญาตนิมนต์พระสงฆ์ ๖ - ๗ รูป จากวัดสารพัดช่างไปอยู่ที่วัดสามพระยา รวมทั้งรื้อกุฏิจากวัดสารพัดช่างไปปลูกที่วัดสามพระยาด้วย สำหรับกุฏิที่รื้อมานั้นมาสร้างใหม่เป็นคณะคือ คณะ ๑-๒-๓-๔ และคณะกุฏิซึ่งต่อมาเรียกคณะ ๕ ส่วน พระพุทธรูปประธานวัดสารพัดช่าง คือ พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ปางมารวิชัยศิลปะกรมแบบสุโขทัยที่ตั้งงามนั้น โปรดฯ ให้นำไปประดิษฐานที่พระอุโบสถวัดเอี่ยมวรนุช

นักเรียนวัดสามพระยา^๔

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม (ชั้นตรี-โท-เอก) - แผนกบาลี (ชั้นประโยค ๑ - ๒ ถึง ประโยค ป.ธ.๙) สำนักเรียนวัดสามพระยา ตั้งอยู่ที่วัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ได้ก่อตั้งมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่สมัยเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร มหาเถร ป.ธ.๙) อดีตเจ้าอาวาสวัดสามพระยา มีหลักฐาน ปรากฏชัดเจนที่วัดสามพระยา ด้วยมองเห็น ประโยคของการศึกษาที่พระเถระจะพึงได้รับและสามารถพัฒนา ศักยภาพของพระเถระได้ดี จึงได้เปิด การเรียนการสอนให้พระเถระได้มีความรู้ จึงเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ที่เจ้าอาวาสจะต้องให้การอุปถัมภ์ในเรื่องต่าง ๆ แก่พระภิกษุสามเณรที่เข้ามาเรียนนักระบบบาลีที่วัดสามพระยาแห่งนี้ ท่านมีบทบาทสำคัญยิ่ง

เรื่องการส่งเสริมและพัฒนาศึกษาคณะสงฆ์ไทย โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาของสำนักเรียนและสำนักอบรมวัดสามพระยา

รายนามเจ้าอาวาส

๑. พระนิโรธรังษี (เรือง) ดำรงตำแหน่ง เมื่อ รัชกาลที่ ๓ - รัชกาลที่ ๔
๒. พระธรรมสมาจาร (ศิลา) ดำรงตำแหน่ง เมื่อ รัชกาลที่ ๕ - พ.ศ. ๒๔๓๓
๓. พระเทพเมธี (ครุฑ) ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖ - ๒๔๕๖
๔. พระธรรมดิลก (ขาว เขมโก) ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ - ๒๔๘๐
๕. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) ดำรงตำแหน่งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ - ๒๕๓๙
๖. พระพรหมดิลก (เอื้อน หาสมโม) (ภายหลังถูกถอดสมณศักดิ์) ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๖๑
๗. พระเทพวิสุทธิดิลก (ละเอียด กิตติ สุขุโม) ดำรงตำแหน่งรักษาการเจ้าอาวาส วัดสามพระยา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ปัจจุบัน

ประวัติผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส วัดสามพระยา

พระเทพวิสุทธิดิลก (ละเอียด กิตติ สุขุโม ป.ธ.๙) สิริอายุ ๗๘ ปี พรรษา ๕๗ ดำรงตำแหน่งรักษาการเจ้าอาวาสวัดสามพระยา และเจ้าคณะแขวงวัดสามพระยา เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๔๘๖ ตรงกับ

^๔ เพชบุ๊กสำนักเรียนวัดสามพระยา <https://www.facebook.com/Watsamphraya.School/>

วันจันทร์ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะแม ณ บ้านเลขที่ ๑๒๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลราษฎร์พัฒนา อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๐๐ โดยมีพระอธิการทองหล่อ วัดน้อย อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เป็นพระอุปัชฌาย์ จากนั้นมุ่งศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งนักธรรมอย่างจริงจัง พ.ศ. ๒๕๐๓ สอบได้นักธรรมชั้นเอก วัดโบสถ์วรดิตถ์ สำนักเรียนคณะจังหวัดอ่างทอง กระทั่งอายุครบบวช ได้เข้าพิธีอุปสมบท เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ณ วัดเกษทอง อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง มีพระครูป่าโมกข์คณาภิรักษ์ วัดโบสถ์วรดิตถ์ อำเภอป่าโมกข์ เป็นพระอุปัชฌาย์, พระปลัดอาบ วัดโบสถ์วรดิตถ์ อำเภอป่าโมกข์ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระอธิการแป้น จันทวันโณ วัดเกษทอง อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง เป็นพระอนุสาวจารย์ ด้วยเห็นความสำคัญในการเรียนรู้ ทำให้ท่านมุ่งมั่น ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ จนสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค

ต่อมาตัดสินใจมุ่งหน้าเข้าเมืองหลวง ไปอยู่จำพรรษาที่วัดสามพระยา กรุงเทพฯ ได้รับความไว้วางใจจากเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) เจ้าอาวาสวัดสามพระยาในยุคนั้น ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์สอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ป.ธ. ๘ รวมทั้งได้รับมอบหมายภารกิจ สอนองานเจ้าอาวาส ทั้งในด้านการปกครอง การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และอื่น ๆ อีกมากมาย อาทิ เป็นกรรมการตรวจธรรมสนามหลวง เป็น

กรรมการตรวจบาลีสสนามหลวง ท่านยังได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามพระยาเป็นประธานฝ่ายบริหาร สำนักเรียนวัดสามพระยา เป็นกรรมการฝ่ายวิชาการแม่กองธรรมสนามหลวง และเป็นเจ้าคณะแขวงวัดสามพระยา

ลำดับสมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค

พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ในราชทินนามที่ “พระศรีกิตติโสภณ”

พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นพระราชาคณะชั้นราช ในราชทินนามที่ “พระราชาวิสุทธิดิลก ตรีปิฎกบัณฑิต มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี”

พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ในราชทินนามที่ “พระเทพวิสุทธิดิลก สาธกธรรมวิจิตร ตรีปิฎกบัณฑิต มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี”

เนื่องด้วยตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสามพระยา แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร วางลง อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ วรรค ๒ แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ดังนั้นจึงแต่งตั้งให้พระเทพวิสุทธิดิลก (ละเอียด กิตติสุขุโม ป.ธ.๙) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะภาค ๑๓ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามพระยา เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดสามพระยา

บรรณานุกรม

- ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศกระทรวงธรรมการ พแนกกรมสังฆการี เรื่อง จัดระเบียบพระอารามหลวง, เล่ม ๓๒, ตอน ๐ ก, ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๘, หน้า ๒๙๓
- หนังสือพระอารามหลวง เล่ม ๑ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด หน้า ๙๐ - ๙๒
- หนังสือพระกฐินพระราชทาน ของกรมการจัดหางาน ประจำปี ๒๕๖๓ วัดสามพระยา แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๒๕๖๓
- สริชา โพธิ์คำ. ไหว้พระนอน ขอพรพระ ชมภาพจิตรกรรมโต๊ะเครื่องบูชา ณ วัดสามพระยา (สาระน่ารู้จากหอสมุดแห่งชาติ. นานาสาระบรรณ)
- เฟซบุ๊กวัดสามพระยา (WAT SAM PHRA YA) <https://www.facebook.com/watsamphraya> ข้อมูลออนไลน์ (สืบค้นเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔)
- เฟซบุ๊กสำนักเรียนวัดสามพระยา https://www.facebook.com/Watsamphraya.School/photos/?ref=page_internal ข้อมูลออนไลน์ (สืบค้นเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔)

ประเพณีการถวายอดิเรก

หม่อมราชวงศ์ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์

ประเพณีการให้พรอวยชัยกันในพิธีทำบุญกุศล หรือในวันมงคลต่าง ๆ นั้น น่าจะมีมาช้านานแล้วจนกลายเป็นธรรมเนียมประเพณีอย่างหนึ่งของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลก็ยิ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งที่พระสงฆ์ผู้มาประกอบพิธีมงคล จะต้องเลือกสรรหาคำอวยพร โดยเฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษ ซึ่งผู้อื่นใดในขอซัดหสึมาอาณาเขตนี้จะไม่เหมือนมีได้ นั่นคือการถวายพระพร เป็นภาษาบาลีที่เรียกกันว่า การถวายอดิเรก และยังเป็นธรรมเนียมถือปฏิบัติอยู่จนบัดนี้ว่า ในขณะที่พระเถระกำลังกล่าวคำถวายอดิเรกอยู่นั้น ผู้ที่มาร่วมในพระราชพิธี หรือพิธีทั้งหมดจะลดมือลง ไม่ประนมมือรับพรนั้น คงมีแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เท่านั้น ที่ทรงประนมพระหัตถ์รับพระพรที่เป็นภาษาบาลีนั้นอยู่ เพราะถือเป็นพระพรชัยมงคลที่พระสงฆ์ถวายแต่พระองค์ท่าน โดยเฉพาะนั่นเอง

พระผู้เป็นต้นบัญญัติของการถวายอดิเรก

พระอุดมปิฎก นามเดิม สอน ฉายา พุทฺธสโร เป็นชาวจังหวัดพัทลุง ได้เข้ามาพำนักอาศัยอยู่ ณ วัดหนึ่ง เขตบางขุนเทียน ธนบุรี (ปัจจุบัน คือ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร) ได้มาศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมอยู่ที่วัดหงษาราม (ปัจจุบันคือวัดหงส์รัตนาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร) ภายหลังได้ย้ายมาอยู่ประจำที่วัดหงษาราม และดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดหงษารามรูปที่ ๕ เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดีตั้งแต่ครั้งยังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ครั้งขึ้นเสวยราชย์แล้วก็ทรงตั้งให้พระมหาสอน เป็นพระราชาคณะ มีราชทินนามว่าพระอุดมปิฎก และเป็นเจ้าอาวาสวัดหงษารามจนตลอดรัชกาล เมื่อสิ้นแผ่นดินแล้ว เจ้าฟ้ามงกุฎ ซึ่งทรงผนวชอยู่ก็ทรงลาสิกขา ขึ้นเสวยราชสมบัติ พระอุดมปิฎกก็ลาออกจากตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหงษารามกลับภูมิลำเนาเดิมที่พัทลุง

ท่านเจ้าคุณพระอุดมปิฎกมีประวัติที่ควรจารึกให้ปรากฏ คือ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นเสวยราชสมบัติแล้ว ท่านก็คิดว่าราชภัยจะมาถึงตน เพราะท่านเคยมีปฏิริยาคัดค้านการทรงตั้งคณะธรรมยุติกนิกายอย่างแรงกล้าจึงรีบลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดหงษาราม กลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิม ครั้นถึงงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งให้สืบหาพระอุดมปิฎก จนได้ทรงทราบว่าพระอุดมปิฎกท่านเจ้าพระยาอยู่ ณ วัดสุนทรवास จังหวัดพัทลุง จึงทรงรับสั่งให้อารธนา มาในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา โดยให้เป็นภาระหน้าที่ของคณะข้าราชการกรมการจังหวัดเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเดินทาง (โดยทางเรือ) ทุกประการ ท่านจึงเดินทางมาถึงทันตามหมายกำหนดการ ครั้นถึงวันพระราชพิธี พระอุดมปิฎกเข้านั่งประจำที่เป็นรูปสุดท้ายปลายแถว ถึงเวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระเคนจตุปัจจัยไทยธรรมโดยลำดับนับตั้งแต่สมเด็จพระสังฆราชลงมาจนถึงพระอุดมปิฎก ทรงโสมนัสยิ่งนัก ทรงทักด้วยความคุ้นเคย ตอนท้ายทรงรับสั่งว่า “ท่านเดินทางมาแต่ไกลนานที่จะให้พบกัน ของงให้พรโยมให้ชื่นใจเถิด” เมื่อได้รับพระอนุญาตจากสมเด็จพระสังฆราชแล้ว ท่านเจ้าคุณก็ตั้งพัดยศขึ้นถวายพระพรด้วยปฏิภาณโวหารว่ากลอนสดเป็นภาษาบาลี ความว่า

อดิเรกวสสสตฺ ฌีว.

อดิเรกวสสสตฺ ฌีว.

อดิเรกวสสสตฺ ฌีว.

ตีฆายุกุ โทตุ อโรโค โทตุ.

ตีฆายุกุ โทตุ อโรโค โทตุ.

สุชีโต โทตุ มหาราช.

สิทธิกิจ สิทธิกรม สิทธิลาโก ชโยนิจจ.

ปรมินทมหรรษาขรรฐส ภาตุ สัพพทา.

ขอถวายพระพร

เนื่องจากท่านไม่ได้เตรียมไว้ก่อน เพราะไม่รู้ว่าจะต้องถวายพระพรจึงว่าติดขัดเป็นระยะ ๆ วรยุคแรกก็ว่าช้ากันถึง ๓ หน จึงว่าวรยุคที่สองต่อไปได้ ว่าวรยุคที่สองช้าถึง ๒ หน จึงว่าวรยุคที่สามต่อไปได้ และว่าต่อไปได้ตลอดจนจบ โดยมีได้ช้าอีกเลย

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสดับแล้ว ทรงโปรดพระพรหมนั้นมาก จึงทรงรับสั่งว่าให้ถือเป็นธรรมเนียมให้พระสงฆ์ใช้พรหมนี้ถวายพระพรพระมหากษัตริย์ในพระราชพิธีทั้งปวงตราบเท่าจนทุกวันนี้ โดยมีได้ตัดตอนแก้ไขแต่ประการใด แม้คำที่ท่านว่าข้าสองสามหนก็รักษาไว้เหมือนเดิม เรียกว่า “ถวายอดิเรก” แต่ได้ทรงเพิ่มเติมคำว่า “ตุ” ต่อท้ายคำว่า “ชีว” เป็น “ชีวตุ” สืบมาจนปัจจุบันนี้

โดยที่พระอุดมปิฎก ผู้เป็นต้นแบบถวายพระพรพรหมนี้ ดำรงสมณศักดิ์เป็นพระราชอาคณเฑาะ ดังนั้นจึงถือเป็นธรรมเนียมสืบมาว่าพระผู้ที่จะถวายอดิเรกได้นั้น ต้องมีสมณศักดิ์เป็นพระราชอาคณเฑาะ และธรรมเนียมนี้ได้รับการรักษาเป็นเวลานาน จนในปัจจุบันนี้ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๒) พระสงฆ์ได้รับอนุญาตให้พระครูสัญญาบัตร ชั้นเอก (จจ.,จล.) ที่ถือพัดเปลวเพลิงเป็นผู้ถวายอดิเรกได้โดยอนุโลม

การพระราชพิธีที่ต้องใช้พัดยศ และถวายอดิเรก

๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน

๒. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนิน (กรณีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ให้ประธานสงฆ์ถวายอดิเรกแต่ทั้งสองพระองค์)

๓. ในการพิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้หนึ่งผู้ใดไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ (ผู้แทนพระองค์ไปปฏิบัติกรณียกิจแทนพระองค์ใด ให้ประธานสงฆ์ใช้สรพนามของพระองค์นั้นตามแบบการถวายอดิเรกที่ใช้ในปัจจุบัน)

๔. ในการพิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้น เช่น การถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน การพิธีสมเด็จพระสังฆราช ประธานสังฆอุบายัตถ์พัดยศ และผ้าไตร การทรงบำเพ็ญพระราชกุศล การพิธีต่าง ๆ ที่ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาต การพระราชทานเครื่องไทยธรรมไปถวายพระสงฆ์ในการพิธีต่าง ๆ ทุกกรณี การพิธีอยู่ในพระบรมราชานุญาตหรือพระบรมราชูปถัมภ์ของพระองค์ใด ให้ประธานสงฆ์ใช้พัดยศ และใช้สรพนาม

ในพระองค์นั้นถวายอดิเรก

๕. การพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี วันฉัตรมงคลและวันจักรีที่ทางราชการจัด (ตรงกับวันพระราชพิธี) เพื่อเป็นการถวายพระเกียรติยศ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๖. การพระราชพิธีฉลองวันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การถวายพระพรลา หมายถึง เมื่อเสด็จฯ ในพิธีสงฆ์ที่จัดในเขตพระราชฐาน หลังจากเสร็จพิธีสงฆ์แล้ว พระสงฆ์รูปที่ ๒ จะถวายพระพรลาด้วยโวหารภาษาไทย โดยจำเพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และหรือสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี อันเป็นเครื่องหมายถึงพระสงฆ์ที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ อาราธนาประกอบพิธีในเขตพระราชฐาน หรือในที่ประทับแห่งอื่น เมื่อเสร็จพิธี ก็จะลากลับพระอาราม ทั้งนี้ อนุวัตรตามธรรมเนียม ผู้เป็นอาคันตุกะเข้าไปยังเคหะสถานของท่าน เมื่อจะกลับก็ต้องบอกลาเจ้าของบ้าน

ผู้เขียนขอยกบทถวายอดิเรก และถวายพระพรลาสำหรับใช้ในพระราชพิธีและพิธีในโอกาสต่าง ๆ เป็นตัวอย่าง ดังนี้

คำถวายอดิเรก

ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อดิเรกวาสสสดี ชิวตุ.

อดิเรกวาสสสดี ชิวตุ.

อดิเรกวาสสสดี ชิวตุ.

ตีฆายโก โหตุ อโรโค โหตุ.

ตีฆายโก โหตุ อโรโค โหตุ.

สุขิตโต โหตุ ปรมนุท มหาราชา

สิทธิกิจ สิทธิกมม สิทธิลาโก โชนินัจจ.

ปรมนุทมหาราชาวาสสส ภาวตุ สพพทา.

ขอถวายพระพร

คำถวายพระพรลา

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จพระบรมพิตร พระราชสมภารพระองค์สมเด็จพระมหาเวศราลงกรณธรรมิกราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เวลานี้สมควรแล้ว อาตมภาพทั้งปวง ขอถวายพระพรลา แต่สมเด็จพระบรมพิตร พระราชสมภารพระองค์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ

ขอถวายพระพร

คำถวายอดิเรก

ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ในเวลาเสด็จประทับพร้อมกัน

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

ทิวายุกา โหตุ อโรคา โหตุ.

ทิวายุกา โหตุ อโรคา โหตุ.

สุชิตา โหตุ ปรมณทมหารราชา สราชนี

สิทธิกิจจ สหิทธิกมม สหิทธิลาโก ยโส นิจจ.

ปรมณทมหาราชวรสุส ราชนียา สห ภาตุ สพพทา.

ขอถวายพระพร

คำถวายพระพรลา

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พัฒนา มงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จพระบรม บพิตร พระราชสมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ ผู้ทรง พระคุณอันประเสริฐ เวลานี้สมควรแล้ว อาตมภาพ พระ ภิกษุสงฆ์ทั้งปวง ขอถวายพระพรลา แต่ สมเด็จพระบรม บพิตร พระราชสมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ผู้ทรงพระคุณ อันประเสริฐ

ขอถวายพระพร

คำถวายอดิเรก

ถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

ทิวายุกา โหตุ อโรคา โหตุ.

ทิวายุกา โหตุ อโรคา โหตุ.

สุชิตา โหตุ สุชิตา ปรมราชินี

สิทธิกิจจ สหิทธิกมม สหิทธิลาโก ยโส นิจจ.

สุชิตาปรมราชินียา ภาตุ สพพทา.

ขอถวายพระพร

คำถวายพระพรลา

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พัฒนา มงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จพระบรม บพิตร พระราชสมภารพระองค์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เวลานี้สมควร แล้ว อาตมภาพทั้งปวง ขอถวายพระพรลา แต่ สมเด็จพระ บรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ผู้ทรงพระคุณ อันประเสริฐ

ขอถวายพระพร

คำถวายอดิเรก

ถวายสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

อติเรกวาสสสดี ชิวตุ.

ทิวายุกา โหตุ อโรคา โหตุ.

ทิวายุกา โหตุ อโรคา โหตุ.

สุชิตา โหตุ ปรมราชมาตา

สิทธิกิจจ สหิทธิกมม สหิทธิลาโก ยโส นิจจ.

ปรมราชมาตุยา ภาตุ สพพทา.

ขอถวายพระพร

คำถวายพระพรลา

ขอถวายพระพรลา เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พัฒนา มงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จพระบรม บพิตร พระราชสมภารพระองค์ สมเด็จพระบรมราชชนนี พันปีหลวง ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เวลานี้สมควรแล้ว อาตมภาพทั้งปวง ขอถวายพระพรลา แต่ สมเด็จพระ บรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ผู้ทรงพระคุณ อันประเสริฐ

ขอถวายพระพร

ข้อมูลอ้างอิง

มูลนิธิเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์. (๒๕๕๗). ที่ระลึกใน โอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรมทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ (๑๙๘๔) จำกัด.

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗๓/๒๕๖๒ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม เรื่อง คำถวายอดิเรก

การเบิกจ่ายเงินกรณีผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน**

ข้อเท็จจริง

จังหวัด ก. ห้างหรือกรณีสำนักงาน ข. จัดจ้างรักษาความปลอดภัยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ และได้ผู้รับจ้างคือบริษัท ร. ซึ่งเป็นผู้รับจ้างรายเดิมในราคาค่าจ้าง ๑,๔๓๗,๖๐๐ บาทต่อปี คิดเป็นค่าจ้างเดือนละ ๑๑๙,๘๐๐ บาท และได้ขออนุมัติเงินงบประมาณจ้างเหมารักษาความปลอดภัยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ไปยังกรม ค. (หน่วยงานต้นสังกัด) ในขณะเดียวกัน สำนักงาน ข. ได้ให้บริษัท ร. จัดเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ โดยจะทำสัญญาจ้างให้มีผลย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ เมื่อสำนักงาน ข. ได้รับเงินงบประมาณแล้ว ต่อมาสำนักงาน ข. ได้รับเงินงบประมาณค่าจ้างเหมารักษาความปลอดภัยเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ แต่ไม่สามารถทำสัญญากับบริษัท ร. ได้ เนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ สำนักงาน ข. ได้ทราบจากการแจ้งเวียนรายชื่อผู้ทำงานว่าบริษัท ร. เป็นผู้ทำงาน สำนักงาน ข. จึงได้แจ้งให้บริษัท ร. หยุดการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ และจังหวัด ก. ได้มีหนังสือหารือไปยังคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐว่า กรณีดังกล่าวจะถือว่ามีผลผูกพันคู่กรณีและก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ต่อกันหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐได้แจ้งตอบว่า กรณี

ดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมาย ไม่อยู่ในอำนาจคณะกรรมการวินิจฉัยที่จะพิจารณา ดังนั้น จึงเห็นควรให้จังหวัด ก. หารือไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นทางกฎหมายโดยตรงต่อไป

ข้อหารือ

จังหวัด ก. ขอรื้อว่า สำนักงาน ข. จะสามารถเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณค่าจ้างเหมารักษาความปลอดภัยประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ได้รับจากกรม ค. เพื่อจ่ายค่าจ้างรักษาความปลอดภัยตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ให้แก่บริษัท ร. ได้หรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า ใบเสนอราคาจ้างด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ของบริษัท ร. เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓ เป็นการทำความเสนอไปยังสำนักงาน ข. ว่า จะทำงานบริการรักษาความปลอดภัยให้แก่สำนักงาน ข. และการที่สำนักงาน ข. ได้แจ้งให้บริษัท ร. ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยเริ่มในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ เป็นการทำความเสนอไปยังบริษัท ร. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๖๑ วรรคหนึ่ง^๑ จึงถือได้ว่าสำนักงาน ข. และบริษัท ร. มีสัญญาต่อกัน

* อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ รักษาการในตำแหน่งอัยการพิเศษฝ่ายสัญญาและหารือ ๒

** สำนักขออนุมัติหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ เลขรับที่ ท.๗๖/๒๕๖๔

^๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๖๑ อันสัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทางนั้น ย่อมเกิดเป็นสัญญาขึ้นแต่เวลาเมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ

ถ้าตามเจตนาอันผู้เสนอได้แสดง หรือตามปรกติประเพณีไม่จำเป็นจะต้องมีคำบอกกล่าวสนองไซ้ ท่านว่าสัญญานั้นเกิดเป็นสัญญาขึ้นในเวลาเมื่อมีการอันใดอันหนึ่งขึ้น อันจะพึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาสนองรับ

โดยถือเป็นสัญญาหรือข้อตกลงอย่างหนึ่งที่ทำให้ปฏิบัติงานไปพลางก่อน แม้สำนักงาน ข. และบริษัท ร. จะยังมิได้มีการลงนามในสัญญาจ้างตามแบบสัญญาหรือทำข้อตกลงเป็นหนังสือกับสำนักงาน ข. ก็ตาม และแม้ภายหลังจะปรากฏตามหนังสือกระทรวงการคลังด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๕.๗/ว ๑๕๗ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ ว่า บริษัท ร. เป็นผู้ทำงานก็ตาม ก็หาใช่เหตุที่กฎหมายบัญญัติให้นิติกรรมที่มีผลตามกฎหมายแล้วต้องเสียไปไม่ การที่สำนักงาน ข. ได้แจ้งให้บริษัท ร. หยุดปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓ และบริษัท ร. ก็ได้หยุดปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เป็นต้นมา จึงเป็นพฤติการณ์ที่คู่สัญญาต่างตกลงเลิกสัญญาดังกล่าวโดยปริยาย อันเป็นผลให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งกลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมและต้องใช้จ่ายตามควรค่าแห่งการงานอันได้กระทำให้นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ วรรคหนึ่ง^๖ และวรรคสาม สำนักงาน ข. จึงต้องใช้จ่ายให้แก่บริษัท ร. สำหรับการที่บริษัท ร. ได้จัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่สำนักงาน ข. ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ส่วนปัญหาว่าสำนักงาน ข. จะสามารถเบิกจ่ายเงินค่ารักษาความปลอดภัยจากเงินงบประมาณค่าจ้างเหมารักษาความปลอดภัยประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ได้รับจากกรม ค. ให้กับบริษัท ร. ได้หรือไม่ อย่างไร นั้น เป็นปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายของหน่วยงานของ

รัฐซึ่งสำนักงาน ข. ขอบที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเงินนั้น

หมายเหตุ

๑. การจ้างเหมารักษาความปลอดภัยเป็นการจ้างที่มุ่งผลสำเร็จของงาน จึงเข้าลักษณะเป็นการจ้างทำของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๘๗^๓ ซึ่งสัญญาจ้างทำของเกิดขึ้นได้ด้วยการแสดงเจตนาตกลงกัน ไม่มีกฎหมายกำหนดว่าต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีกันได้^๔

๒. เนื่องจากกรณีตามข้อหาเรื่องนี้สำนักงาน ข. ผู้ว่าจ้าง เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยการจัดจ้างจากผู้รับจ้างรายเดิมในกรณีตามข้อหาเรื่องนี้เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดจ้างโดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง ตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง (๒) (จ) แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างฯ กล่าวคือ เป็นกรณีพัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างเป็นพัสดุที่เกี่ยวข้องกับพัสดุที่ได้ทำการจัดซื้อจัดจ้างไว้ก่อนแล้ว และมีความจำเป็นต้องทำการจัดซื้อจัดจ้างเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์หรือต่อเนื่องในการใช้พัสดุนั้น โดยมูลค่าของพัสดุที่ทำการจัดซื้อจัดจ้างเพิ่มเติมจะต้องไม่สูงกว่าพัสดุ

^๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๙๑ เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม แต่ทั้งนี้จะต้องให้เป็นที่ไม่เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกหาได้ไม่

ส่วนเงินอันจะต้องใช้คืนในกรณีดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น ท่านให้บวกดอกเบี้ยเข้าด้วย คิดตั้งแต่เวลาที่ได้รับไว้

ส่วนที่เป็นการงานอันได้กระทำให้และเป็นการยอมให้ใช้ทรัพย์สิน การที่จะชดใช้คืน ท่านให้ทำได้ด้วยใช้เงินตามควรค่าแห่งการงานนั้น ๆ หรือถ้าในสัญญามีกำหนดว่าให้ใช้เงินตอบแทน ก็ให้ใช้ตามนั้น

การใช้สิทธิเลิกสัญญานั้นหากกระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่

^๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๕๘๗ อันว่าจ้างทำของนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น

^๔ เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๘๗/๒๕๕๓ ซึ่งวินิจฉัยว่าข้อตกลงจ้างเหมาแก้ไขต่อเติมบ้านที่โจทก์ทำกับจำเลยที่ ๑ เป็นสัญญาจ้างทำของ แม้มิทำเป็นเอกสารก็สมบูรณ์หาจำต้องทำเป็นหนังสือไม่

ที่ได้ทำการจัดซื้อจัดจ้างไว้ก่อนแล้ว ซึ่งตามข้อ ๗๘ (ค) ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ กำหนดให้คณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ดำเนินการเจรจากับผู้ประกอบการรายเดิมตามสัญญาหรือข้อตกลงซึ่งยังไม่สิ้นสุดระยะเวลาส่งมอบเพื่อขอให้มีการซื้อหรือจ้างตามรายละเอียดและราคาที่ต่ำกว่าหรือราคาเดิมภายใต้เงื่อนไขที่ดีกว่าหรือเงื่อนไขเดิม โดยคำนึงถึงราคาต่อหน่วยตามสัญญาเดิม (ถ้ามี) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานของรัฐ

เมื่อได้ตัวผู้รับจ้าง มาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างฯ กำหนดให้ต้องทำสัญญาตามแบบที่คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐกำหนด ทั้งนี้ หากเข้ากรณีที่กำหนดตามมาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้ว่าจ้างอาจทำข้อตกลงเป็นหนังสือโดยไม่ทำตามแบบสัญญาตามมาตรา ๙๓ ก็ได้ และหากเป็นการจัดจ้างที่มีวงเงินเล็กน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้ว่าจ้างจะไม่ทำข้อตกลงเป็นหนังสือไว้ต่อกันก็ได้ แต่ต้องมีหลักฐานในการจัดจ้างนั้น

๓. ในประเด็นที่สำนักงานอัยการสูงสุดวินิจฉัยว่าใบเสนอราคาจ้างด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ของบริษัท ร. เป็นการทำคำเสนอไปยังสำนักงาน ข. ว่าจะทำงานบริการรักษาความปลอดภัยให้แก่สำนักงาน ข. และการที่สำนักงาน ข. ได้แจ้งให้บริษัท ร. ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นการทำคำสนองรับคำเสนอไปยังบริษัท ร. จึงถือได้ว่าสำนักงาน ข. และบริษัท ร. มีสัญญาต่อกันโดยถือเป็นสัญญาหรือข้อตกลงอย่างหนึ่งที่ทำให้ปฏิบัติงานไปล่วงหน้าก่อน แม้สำนักงาน ข. และบริษัท ร. จะยังมีได้มีการลงนามในสัญญาจ้างตามแบบสัญญาหรือทำข้อตกลงเป็นหนังสือกับสำนักงาน ข. นั้น สอดคล้องกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๓๖/๒๕๔๒ ที่วินิจฉัยว่าจำเลยเสนอราคา คำจ้างเหมาดูแลรักษาความปลอดภัยตัวทรัพย์สินบริเวณอาคารที่พักข้าราชการกระทรวง ง. และโจทก์มีหนังสือถึงจำเลยตอบตกลงสนองรับราคาตามรายละเอียด และเงื่อนไขการจ้างที่จำเลยเสนอและให้จำเลย

ไปลงนามในสัญญากับโจทก์พร้อมทั้งให้หาหลักประกันเป็นหนังสือมาค้ำประกันด้วย แสดงว่าโจทก์และจำเลยมีเจตนาว่าสัญญาอันมุ่งจะทำต่อกันนั้นต้องทำเป็นหนังสือ แต่ก่อนที่ทั้งสองฝ่ายจะทำสัญญาเป็นหนังสือ มีเหตุการณ์จำเป็นโจทก์จำเลย จึงตกลงให้จำเลยส่งพนักงานของจำเลยเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยในอาคารที่พักข้าราชการกระทรวง ง. และจำเลยได้ส่งพนักงานของจำเลยเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในอาคารดังกล่าวตามข้อตกลงแล้ว ดังนี้ เท่ากับว่าโจทก์และจำเลยได้ตกลงกันใหม่โดยผ่อนผันไม่ต้องทำสัญญาเป็นหนังสือต่อกันเป็นการชั่วคราว และสัญญาดังกล่าวไม่มีกฎหมายบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือมิฉะนั้นเป็นโมฆะ จึงถือได้ว่าโจทก์และจำเลยมีสัญญาต่อกันแล้ว โดยมีข้อตกลงตามคำเสนอและเงื่อนไขการจ้างเดิม

๔. ส่วนกรณีหน่วยงานของรัฐมีความจำเป็นต้องเช่าหรือจ้างต่อเนื่องไปในปีงบประมาณใหม่ภายหลังจากสัญญาสิ้นสุดลงกับผู้ให้เช่าหรือผู้จ้างรายเดิม ซึ่งหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการจัดหาไว้แล้ว แต่ไม่สามารถลงนามในสัญญาได้ทันภายในวันที่ ๑ ตุลาคม หรือวันแรกของปีงบประมาณของหน่วยงานของรัฐนั้น คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค(กวจ) ๐๔๐๕.๒/ว ๓๔๖ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐ แจ้งเวียนการอนุมัติยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้การทำสัญญาเช่าหรือสัญญาจ้างในกรณีดังกล่าวมีผลย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม หรือวันอื่นอันเป็นวันเริ่มต้นปีงบประมาณ หรือวันที่มีการเช่าหรือการจ้างจริง แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การดำเนินการจ้างหาของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ได้รับการอนุมัติยกเว้นการปฏิบัติดังกล่าว จะต้องปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐรู้ตัวผู้ให้เช่าหรือผู้รับจ้างที่จะลงนามเป็นคู่สัญญาและผู้มีอำนาจอนุมัติให้เช่าหรือจ้างจากรายที่จัดหาไว้แล้วก่อนสิ้นปีงบประมาณ เพียงแต่ยังอยู่ในขั้นตอนที่ไม่อาจลงนามในสัญญาได้ทันภายในวันที่ ๑ ตุลาคม หรือวันอื่นอันเป็นวันเริ่มต้นปีงบประมาณ เท่านั้น

๕. สำหรับการกระทำการอันมีลักษณะเป็นการ
ทำงานนั้น มาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อ
จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้
บัญญัติว่าในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญา
ของหน่วยงานของรัฐกระทำการดังต่อไปนี้ โดยไม่มี
เหตุผลอันสมควร ให้ถือว่าผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญานั้น
กระทำการอันมีลักษณะเป็นการทำงาน

(๑) เป็นผู้ยื่นข้อเสนอที่ได้รับการคัดเลือก
แล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือกับ
หน่วยงานของรัฐภายในเวลาที่กำหนด

(๒) คู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐหรือผู้รับ
จ้างช่วงที่หน่วยงานของรัฐอนุญาตให้รับช่วงงานได้
ไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือนั้น

(๓) เมื่อปรากฏว่าผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญา
ของหน่วยงานของรัฐกระทำการอันมีลักษณะเป็นการ
ขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือกระทำการ
โดยไม่สุจริต

(๔) เมื่อปรากฏว่าผลการปฏิบัติตามสัญญา
ของที่ปรึกษาหรือผู้ให้บริการงานจ้างออกแบบหรือ
ควบคุมงานก่อสร้างมีข้อบกพร่อง ผิดพลาด หรือก่อให้เกิด
ความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอย่างร้ายแรง

(๕) เมื่อปรากฏว่าผู้ให้บริการงานจ้างออกแบบ
หรือควบคุมงานก่อสร้างหรือผู้ประกอบการงานก่อสร้าง
ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘

(๖) การกระทำอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๖. ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญา
ของหน่วยงานของรัฐกระทำการอันมีลักษณะเป็นการ
ทำงานดังกล่าวข้างต้น มาตรา ๑๙๓ แห่งพระราช
บัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างฯ บัญญัติให้หัวหน้าหน่วยงาน
ของรัฐพิจารณาให้ผู้ยื่นข้อเสนอคู่สัญญา หรือผู้รับจ้าง
ช่วงที่หน่วยงานของรัฐอนุญาตให้รับช่วงงานได้ หรือที่
ปรึกษา หรือผู้ให้บริการออกแบบหรือควบคุมงาน
เป็นผู้ทำงาน แล้วแต่กรณี พร้อมเสนอความเห็นไปยัง

ปลัดกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาสั่งให้เป็นผู้ทำงาน
โดยเร็ว เมื่อปลัดกระทรวงการคลังได้พิจารณาหลังจาก
ที่ได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการวินิจฉัยตามมาตรา
๒๙ (๕) แล้ว และเห็นว่าบุคคลดังกล่าวสมควรเป็น
ผู้ทำงาน ก็ให้ปลัดกระทรวงการคลังสั่งให้บุคคลดังกล่าว
เป็นผู้ทำงาน โดยระบุชื่อผู้ทำงานไว้ในบัญชีรายชื่อ
ผู้ทำงาน พร้อมทั้งแจ้งเวียนชื่อผู้ทำงานให้หน่วยงานของ
รัฐต่าง ๆ ทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ทำงานรายนั้นทราบทาง
ไปรษณีย์ลงทะเบียนด้วย

๗. เมื่อได้มีการแจ้งเวียนรายชื่อผู้ทำงานแล้ว
ผู้ทำงานดังกล่าวถือเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้
เข้ายื่นข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน
ของรัฐ ตามมาตรา ๖๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติการ
จัดซื้อจัดจ้างฯ นอกจากนี้มาตรา ๑๑๑ แห่งพระราช
บัญญัติดังกล่าว ประกอบข้อ ๑๙๒ ของระเบียบ
กระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการ
บริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังกำหนดห้ามหน่วย
งานของรัฐทำการจัดซื้อจัดจ้างกับผู้ทำงานซึ่งรวมถึง
นิติบุคคลที่ผู้ทำงานเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการ
ผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานใน
กิจการของนิติบุคคลนั้นด้วย เว้นแต่จะได้มีการเพิกถอน
การเป็นผู้ทำงานแล้ว

๘. ตามกรณีหารือนี้ แม่บริษัท ร. เป็นผู้ทำงาน
แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้มีการเวียนแจ้งรายชื่อ
ผู้ทำงานให้หน่วยงานของรัฐทราบภายหลังจากที่
สำนักงาน ข. และ บริษัท ร. มีสัญญาต่อกัน โดยบริษัท ร.
ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่สัญญาไปแล้วบางส่วน เมื่อต่อมา
มีพฤติการณ์ที่คู่สัญญาต่างตกลงเลิกสัญญาดังกล่าวโดย
ปริยาย คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจึงต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งกลับคืน
สู่ฐานะเดิม และสำนักงาน ข. ต้องจ่ายค่าจ้างรักษาความ
ปลอดภัยตามส่วนที่บริษัท ร. ได้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง
ตามสัญญาก่อนมีการเลิกสัญญา

เปิด...ฎีกาเด่น

การรับช่วงสิทธิของผู้จะต้องเสี่ยงภัย เสียสิทธิในการบังคับคดียึดทรัพย์

รังสิชัย บรรณกจิวิจารณ์*
มนต์ชัย ชนินทรลีลา**
ว่าที่ร้อยเอก ชินโรส จัทรผดุงจิต***

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๕๒/๒๕๖๒

จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้ให้การต่อสู้คดีว่า คดีโจทก์ทั้งสองขาดอายุความฟ้องร้อง และเป็นฟ้องซ้ำ ซึ่งศาลชั้นต้นได้กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทไว้ แต่เมื่อศาลชั้นต้นวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทดังกล่าวแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์ทั้งสอง และโจทก์ทั้งสองอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นดังกล่าว จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ก็มีได้กล่าวแก้ปัญหาระยะอายุความและฟ้องซ้ำในคำแก้อุทธรณ์ เพื่อให้เป็นประเด็นในชั้นอุทธรณ์ การที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เพ็งหยิบยกประเด็นเรื่องอายุความฟ้องคดีขึ้นในชั้นฎีกาจึงเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๙วรรคหนึ่ง (เดิม) ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะโจทก์ทั้งสองยื่นฟ้องทั้งปัญหาเรื่องอายุความไม่ใช่ปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกาจึงไม่รับวินิจฉัยในปัญหานี้ ส่วนฟ้องซ้ำ แม้เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนก็ตาม แต่เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ยกฟ้องโจทก์ทั้งสองในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจฟ้อง ให้ศาลชั้นต้นพิจารณาใหม่ตามรูปคดี จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ก็มีได้ฎีกาโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในประเด็นเรื่องฟ้องซ้ำ ทั้งที่อยู่ในวิสัยที่จะฟังกระทำได้ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เพ็งหยิบยกเป็นประเด็นในชั้นฎีกา เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษากรณีจึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๔

การชำระหนี้ไถ่ถอนจำนองที่ศาลพิพากษาให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องมีพยานเอกสารมาแสดง โจทก์ที่ ๑ จึงนำสืบพยานบุคคลเกี่ยวกับการชำระหนี้ได้ ไม่เป็นการนำสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสาร จึงไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังตาม

ป.วิ.พ. มาตรา ๙๔

ศาลฎีกามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ที่ดินพิพาทเป็นของ ป. โดยใส่ชื่อ อ. ถือกรรมสิทธิ์แทน กับให้โจทก์ทั้งสองและ อ. จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่ ป. ผู้ตายหรือกองมรดกของ ป. ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ย่อมทำให้ ป. ผู้ตายหรือกองมรดกของ ป. ได้ไปซึ่งที่ดินพิพาทโดยปลอดจากภาระจำนองอันเนื่องมาจากการไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาทของโจทก์ที่ ๑ การที่โจทก์ที่ ๑ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ชำระหนี้จำนองที่เกี่ยวข้องกับที่ดินพิพาทไปดังกล่าว แม้จะไม่ได้ความว่า ป. ได้ให้ความเห็นชอบ แต่หนี้ที่มีการชำระไปนั้นเป็นหนี้ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ป. และ อ. ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระให้แก่ธนาคาร ก. เจ้าหนี้ การชำระหนี้ของโจทก์ที่ ๑ ย่อมสมประโยชน์และตามความประสงค์อันแท้จริงของลูกหนี้ เป็นประโยชน์แก่ ป. หรือกองมรดกของ ป. ที่ไม่ต้องชำระหนี้จำนองให้แก่ธนาคารเจ้าหนี้ กรณีจึงต้องถือว่าโจทก์ที่ ๑ ยอมเข้าผูกพันเป็นผู้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ดังกล่าว โดยมีได้เป็นการขัดกับเจตนาของคู่กรณีหรือโดยฝืนใจลูกหนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๑๔ การที่โจทก์ที่ ๑ ได้กระทำการเพื่อชำระหนี้ดังกล่าว จึงมิได้เป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีหรือไม่สุจริต หรือเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ ดังนั้นเมื่อโจทก์ที่ ๑ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกใช้หนี้ตามสัญญาจำนองแทนลูกหนี้จนเป็นที่น่าพอใจของธนาคารเจ้าหนี้ผู้รับจำนองและมีการไถ่ถอนจำนองแล้ว ย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของธนาคารเจ้าหนี้เรียกร้องบังคับเอาแก่ ป. ผู้ตายหรือกองมรดกของ ป. ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๓๐

ป.ที่ดิน มาตรา ๙๔ บัญญัติให้คนต่างด้าวจัดการจำหน่ายที่ดินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ได้รับอนุญาตเสียภายในเวลาที่อธิบดีกรมที่ดินกำหนด

* ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งประธานแผนกคดีเลือกตั้งในศาลอุทธรณ์

** ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ช่วยทำงานในตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง

*** เจ้าพนักงานตำรวจศาลปฏิบัติกร สำนักอำนวยการประจำศาลแขวงสมุทรปราการ

ถ้าไม่จำหน่ายภายในเวลาที่อธิบดีกรมที่ดินกำหนด ก็ให้อธิบดีกรมที่ดินมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้นได้ การที่ ป. ซึ่งเป็นคนต่างด้าวเพียงแต่ทำหนังสือยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๔ โดยที่อธิบดีกรมที่ดินยังไม่ได้ดำเนินการตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว การให้จึงยังไม่สมบูรณ์ จำเลยที่ ๔ ยังไม่มีความผูกพันตามสัญญาการให้ที่ดินพิพาท โจทก์ที่ ๑ ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยที่ ๔ ชำระหนี้สำหรับจำเลยที่ ๓ เมื่อตาม พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๖๑ บัญญัติให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ของจำเลยที่ ๔ ทั่วไปเป็นของจำเลยที่ ๓ เมื่อจำเลยที่ ๔ ไม่ต้องรับผิดชอบหนี้ให้แก่โจทก์ที่ ๑ กรณีเกี่ยวกับการชำระหนี้อื่นไม่อาจแบ่งแยกได้ สมควรพิพากษาให้มีผลไปถึงจำเลยที่ ๓ ที่ไม่ได้ฎีกาด้วยตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๒๔๕ (๑)

(สร้างคณา กมลละคร-แรงรณ ปรีพจน์พจนพิสุทธ์-รักเกียรติ วัฒนพงษ์)

ข้อสังเกต

๑. ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้มีอยู่ว่า นาย ป. เป็นคนต่างด้าวและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ชื่อที่ดินโดยให้นางสาว อ. น้องภริยาเป็นผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์แทน ต่อมานางสาว อ. ได้นำที่ดินไปจำนองประกันหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. โดยมีนางสาว อ. เป็นผู้ค้ำประกันร่วมด้วย โดยยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้จึงทำการยึดที่ดินพิพาทออกขายทอดตลาด ก่อนวันขายทอดตลาดได้มีการถอนการยึดและนางสาว อ. ได้จดทะเบียนไถ่ถอนจำนองพร้อมกับเพิ่มชื่อโจทก์ที่ ๑ ถือกรรมสิทธิ์ร่วมด้วย วันต่อมานางสาว อ. จดทะเบียนโอนขายที่ดินส่วนของตนให้แก่โจทก์ที่ ๒ ต่อมา นาย ป. ทำหนังสือยกที่ดินพิพาททั้ง

แปลงให้แก่จำเลยที่ ๔ โดยจำเลยที่ ๔ มีหนังสือแจ้งอธิบดีกรมที่ดินเพื่ออายัด ห้ามการจดทะเบียนจำหน่าย จ่ายโอนที่ดิน เพื่อให้ นาย ป. คนต่างด้าวจำหน่ายให้จำเลยที่ ๔ ตาม ป. ที่ดินฯ มาตรา ๙๔ ต่อมา นาย ป. ถึงแก่ความตาย จำเลยที่ ๑ และ นาย ร. ในฐานะผู้จัดการมรดกของ นาย ป. จึงฟ้องเพิกถอนการโอนที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์ทั้งสองกับนางสาว อ. จนศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้โจทก์ทั้งสองกับนางสาว อ. จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่ นาย ป. ผู้ตายหรือกองมรดกตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๔๙/๒๕๕๔ โจทก์ทั้งสองจึงมาฟ้องเป็นคดีนี้ โดยขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชำระหนี้ที่โจทก์ทั้งสองได้ชำระหนี้ไถ่ถอนจำนองที่ดินดังกล่าวแทนพร้อมดอกเบี้ย

๒. ประเด็นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ยกมากล่าวนี้มีกฎหมายหลายฉบับเกี่ยวพันกัน เช่น การถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของคนต่างด้าวตามประมวลกฎหมายที่ดิน การชำระหนี้ ค้ำประกัน จำนอง รับช่วงสิทธิโดยบุคคลภายนอก นอกจากประเด็นด้านกฎหมายสารบัญญัติแล้ว ยังมีประเด็นน่าสนใจในส่วนของกฎหมายวิธีสบัญญัติ จึงขอแยกวิเคราะห์เจาะลึก ดังต่อไปนี้

๒.๑ ประเด็นว่าคนต่างด้าวเป็นเจ้าของที่ดินได้หรือไม่ ได้มีคำพิพากษาหลายฉบับที่วินิจฉัยว่า คนต่างด้าวชื่อที่ดิน ย่อมขัดต่อประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๖^๑ ตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐^๒ แต่ไม่ห้ามคนต่างด้าวทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินเพื่อยื่นและรอคำสั่งอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย คนต่างด้าวจึงอาจเป็นเจ้าของที่ดินได้^๓ แต่ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙๔^๔

๒.๒ แม้วานางสาว อ. คนไทยจะใส่ชื่อตนเองในโฉนดที่ดินพิพาท ก็ไม่ทำให้นางสาว อ. เป็นเจ้าของที่ดิน

^๑ ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๖ บัญญัติว่า “คนต่างด้าวจะได้อาศัยที่ดินก็โดยอาศัยบทสนธิสัญญาซึ่งบัญญัติให้มีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้และอยู่ในบังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วย

ภายใต้บังคับมาตรา ๘๔ คนต่างด้าวดังกล่าวจะได้อาศัยที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยประกอบกิจการในทางพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การสุสาน การกุศลสาธารณะ หรือการศาสนา ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขและวิธีการซึ่งกำหนดโดยกฎกระทรวงและต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี”

^๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ บัญญัติว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ”

^๓ ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๑/๒๕๓๘, ๖๐๕๖/๒๕๓๙ และที่ ๔๑๑๗/๒๕๔๖

^๔ ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙๔ บัญญัติว่า “บรรดาที่ดินที่คนต่างด้าวได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ได้รับอนุญาตให้คนต่างด้าวนั้นจัดการจำหน่ายภายในเวลาที่อธิบดีกำหนดให้ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันแต่ไม่เกินหนึ่งปีถ้าไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้นและให้นำบทบัญญัติเรื่องการบังคับจำหน่ายที่ดินตามความในหมวด ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ขึ้นไปได้ นางสาว อ. ยังคงเป็นตัวแทนของนาย ป.^๕ ดังนั้นที่ดินจึงยังเป็นของนาย ป. คนต่างตัว แม้อ่อนนางสาว อ. จะนำที่ดินพิพาทไปจดจำนองในนามของนางสาว อ. เพื่อประกันหนี้ของห้างหุ้นส่วน พ. ซึ่งมีนาย ป. เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และนางสาว อ. เป็นผู้ค้ำประกัน

๒.๓ เมื่อนางสาว อ. ถูกฟ้องให้รับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันโดยรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยค้ำประกัน (เดิม) ก่อนมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ย่อมถือว่า นางสาว อ. เป็นลูกหนี้ด้วยคนหนึ่ง ย่อมมีสิทธิที่จะให้โจทก์ที่ ๑ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาชำระหนี้แทนเพื่อมิให้ตนต้องถูกบังคับชำระหนี้ได้โดยโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทที่มีชื่อตนขณะนั้นบางส่วนให้โจทก์ที่ ๑ เพื่อตอบแทน เท่ากับที่ดินพิพาทที่มีชื่อนางสาว อ. และโจทก์ที่ ๑ ร่วมกัน การที่นางสาว อ. โอนขายที่ดินส่วนที่เป็นชื่อตนให้โจทก์ที่ ๒ ในเวลาต่อมา ย่อมทำให้ที่ดินไม่มีชื่อนางสาว อ. อีกต่อไป

๒.๔ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในฐานะทายาทและผู้จัดการมรดกของนาย ป. จึงมาฟ้องขอให้เพิกถอนการโอนที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์ทั้งสองกับนางสาว อ. โดยอ้างกรรมสิทธิ์ในฐานะทายาทโดยการติดตามเอาคืนซึ่งที่ดินพิพาทจากโจทก์ทั้งสองผู้ไม่มีสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖^๖ จนศาลฎีกามีคำพิพากษาให้จำเลยทั้งสองชนะคดีให้เพิกถอนการโอนที่ดินระหว่างนางสาว อ. กับโจทก์ทั้งสอง

๓. ประเด็นที่น่าสนใจที่ซ่อนอยู่ในคำพิพากษาศาล

ฎีกาที่ ๓๔๕๒/๒๕๖๒ ที่ยกมากล่าวนี้ จึงอยู่ที่การรับช่วงสิทธิของโจทก์ทั้งสองที่ชำระหนี้แทน เมื่อศาลฎีกาได้วินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๔๙/๒๕๕๔ ซึ่งเป็นคดีที่ฝ่ายจำเลยฟ้องโจทก์ทั้งสองเพื่อเพิกถอนการโอนที่ดิน จึงเป็นที่มาของการฟ้องเป็นคดีข้างต้นนี้เมื่อนางสาว อ. มีฐานะเป็นผู้ค้ำประกันโดยรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม โจทก์ที่ ๑ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้ามาชำระหนี้และไถ่ถอนจำนองแทนนางสาว อ. ทั้ง ๆ ที่ไม่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับมูลหนี้ที่จำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๑๔^๗ คำพิพากษาศาลฎีกาไม่ได้กล่าวถึงโจทก์ที่ ๒ เนื่องจากโจทก์ที่ ๒ มิได้ฎีกา จึงไม่มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัย

๔. โจทก์ทั้งสองเคยมีชื่อในโฉนดที่ดินพิพาท ซึ่งโดยพฤติการณ์ถือว่าเคยเป็นเจ้าของที่ดินพิพาท ดังนั้น เมื่อศาลฎีกาได้มีคำวินิจฉัยให้เพิกถอนการโอนระหว่างโจทก์ทั้งสองกับนางสาว อ. โจทก์ทั้งสองจึงอยู่ในฐานะผู้ต้องเสี่ยงภัยเสียสิทธิในที่ดินหรือเสียสิทธิครองที่ดินเพราะการบังคับคดีเพิกถอนการโอนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๐ วรรคหนึ่ง เมื่อโจทก์ที่ ๑ เข้าชำระหนี้แทนนางสาว อ. ผู้ค้ำประกัน โจทก์ที่ ๑ ย่อมเข้ารับช่วงสิทธิตามมาตรา ๒๓๐ วรรคสอง^๘

๕. ประเด็นปัญหาในส่วนกฎหมายวิธีสบัญญัติที่นำเสนอใจของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๕๒/๒๕๖๒ นี้ จำเลยให้การต่อสู้ว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ ซึ่งศาลชั้นต้นได้กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทไว้ เมื่อศาลวินิจฉัยแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์ โจทก์ได้อุทธรณ์ว่าฟ้องไม่ขาด

^๕ ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๘๓/๒๕๓๓, ๔๗๐๙/๒๕๔๕ และเทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๑๗/๒๕๖๒ ที่วินิจฉัยว่า “ผู้เสียหายที่ ๒ ขอให้จำเลยทำสัญญาเช่าซื้อรถกระบะจากผู้เสียหายที่ ๑ แทนผู้เสียหายที่ ๒ โดยผู้เสียหายที่ ๒ เป็นผู้ชำระเงินค่างวดแล้ว รับมอบการครอบครองรถที่เช่าซื้อและผ่อนชำระค่าเช่าซื้อ ถือได้ว่าผู้เสียหายที่ ๒ มอบหมายหรือเชิดจำเลยเป็นตัวแทนในการทำสัญญาเช่าซื้อจากผู้เสียหายที่ ๑ ตามป.พ.พ. มาตรา ๘๒๑ โดยผู้เสียหายที่ ๒ เป็นตัวการไม่เปิดเผยชื่อ แม้จำเลยจะมีชื่อเป็นผู้เช่าซื้อ แต่จำเลยเป็นเพียงตัวแทนของผู้เสียหายที่ ๒ แล้วมอบรถที่เช่าซื้อให้แก่ผู้เสียหายที่ ๒ ไปแล้ว ผู้เสียหายที่ ๒ จึงเป็นผู้มีสิทธิครอบครองรถที่เช่าซื้อ ส่วนจำเลยไม่มีสิทธิครอบครองรถที่เช่าซื้อ...”

^๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย”

^๗ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๑๔ บัญญัติว่า “อันการชำระหนี้นั้น ท่านว่าบุคคลภายนอกจะเป็นผู้ชำระก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้บุคคลภายนอกชำระ หรือจะขัดกับเจตนาคู่กรณีได้แสดงไว้ บุคคลผู้ไม่มีส่วนได้เสียด้วยในการชำระหนี้ นั้น จะเข้าชำระหนี้โดยขึ้นใจลูกหนี้หาได้ไม่”

^๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๐ บัญญัติ “ถ้าในการที่เจ้าหนี้บังคับยึดทรัพย์อันหนึ่งอันใดของลูกหนี้นั้น บุคคลผู้ใดจะต้องเสี่ยงภัยเสียสิทธิในทรัพย์อันนั้นเพราะการบังคับยึดทรัพย์ซึ่งท่านว่าบุคคลนั้นมีสิทธิจะเข้าใช้หนี้แทนตนได้ อนึ่งผู้ครองทรัพย์อันหนึ่งอันใดถ้าจะต้องเสี่ยงภัยเสียสิทธิครองทรัพย์นั้นไปเพราะการบังคับยึดทรัพย์ก็ย่อมมีสิทธิจะทำได้เช่นเดียวกับที่ว่ามันนั้น

ถ้าบุคคลภายนอกผู้ใดมาใช้หนี้แทนจนเป็นที่พอใจของเจ้าหนี้แล้ว บุคคลผู้นั้นย่อมเข้ารับช่วงสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ แต่สิทธิเรียกร้องอันนี้จะบังคับให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่เจ้าหนี้หาได้ไม่”

How to Make an Effective Appearance on Zoom

ดร. กนก จุลมนต์*

สถาบันเพื่อการศึกษากฎหมายล้มละลายแห่งสหรัฐอเมริกา (American Bankruptcy Institute) ได้ตีพิมพ์หนังสือเรื่อง “การพิจารณาคดีทางไกล: แนวปฏิบัติปัจจุบันและโอกาสในอนาคต” (Remote Court Hearings: Present Practice and Future Prospects) โดยมีเนื้อหาส่วนหนึ่งเกี่ยวกับเทคนิคในการมาศาล/ปรากฏตัว (ออนไลน์) อย่างมีประสิทธิภาพผ่านโปรแกรมซูม ดังนี้

1. **Not a hair out of place.** (หากแปลตรงตัวคือ ไม่มีผมแม้แต่เส้นเดียวที่ไม่เป็นระเบียบ วลีนี้มีความหมายว่า มีการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าและการไว้ทรงผมที่เรียบร้อยมาก ๆ) ทนายความจำเป็นต้องตรวจสอบว่าตนเองจะปรากฏตัวในกล้องอย่างไร (check how you will appear in your camera.)

2. **Start with you background.** (เริ่มต้นจากฉากหลัง) ควรหลีกเลี่ยงการใช้ฉากหลังที่ลูกโปรแกรมคอมพิวเตอร์จัดทำขึ้นเพื่อให้คุณสามารถเพิ่มรูปจากการพักผ่อนหรือตราสัญลักษณ์ของสำนักงานทนายความ (Consider avoiding the computerized background that allows you to add vacation photos or a firm logo.) ซอฟต์แวร์นี้มักจะทำให้ขอบภาพของบุคคลที่อยู่ในจอ นั้นเบลอ ทำให้มือของบุคคลดังกล่าวบางครั้งปรากฏ บางครั้งหายไปจากฉากหลัง หรืออาจจะมีส่วนของศีรษะที่หายไป หากบุคคลดังกล่าวมีการขยับตัว (The software will usually blur the outline of your own image, causing hands to appear and disappear from the background, or parts of your head to disappear as you move.)

3. **Check what’s behind you.** (ตรวจสอบว่ามีอะไรอยู่ข้างหลังคุณ) คอมพิวเตอร์สามารถเคลื่อนย้ายได้ และฉากหลังสามารถถูกปรับได้โดยเลื่อนเก้าอี้หรือกล้อง (Computers are moveable, and backgrounds can be adjusted by moving your chair or camera.) จงทำให้มั่นใจว่า ฉากหลังของคุณปรากฏภาพที่เรียบง่ายและมีความเป็นมืออาชีพ (Make sure that you have a simple and professional view behind you.)

4. **Lighting. It matters.** (แสงส่องสว่างมีความสำคัญ) ต้องระมัดระวังไม่ให้ด้านหลังของคุณคือหน้าต่างบานใหญ่ที่แสงสว่างจ้าส่องผ่าน ซึ่งจะ使你อยู่ในภาพเงา (Make sure that your background isn’t a large, bright window that will leave you in silhouette.) หรือมีหน้าต่างอยู่ข้าง ๆ คุณที่จะทำให้ไม่เห็นตัวคุณเนื่องจากมีแสงสว่างจ้าตกบนตัวคุณ (Or that a window beside you doesn’t leave you washed out by the brightness.) ปิดมู่ลี่ (Close the blinds.) เปิดไฟตั้งโต๊ะ (Turn on a lamp.) จัดไฟในลักษณะที่ไม่ทำให้เกิดการรบกวน (Create lighting that won’t be distracting.)

5. **Dress for the occasion.** (แต่งตัวให้เหมาะสมกับโอกาส) ทนายความต้องสันนิษฐานว่า ผู้พิพากษากำลังพิจารณาในห้องพิจารณาคดีปกติ และทนายความจำเป็นต้องแต่งกายตามระเบียบปฏิบัติ (Presume that your judge is continuing to run a professional court, and that usual dress code applies.) กรณีมีแนวโน้มสูงมากที่บุคคลหลายคน

* ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

กำลังอ่านหนังสือเล่มนี้ เคยอย่างน้อยหนึ่งครั้งที่จะปรากฏตัวในการพิจารณาคดีออนไลน์ในขณะที่สวมกางเกงขาสั้นหรือชุดนอนตั้งแต่เอวลงมา (It's likely that many people reading this book have, at least once, appeared in court online while wearing shorts or pajamas from the waist down.) แม้ว่ากรกระทำดังกล่าวจะเป็นสิ่งล่อใจที่เข้าใจได้ แต่จงระมัดระวังถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (While it's an understandable temptation, be careful about the risk.) คุณอาจจะต้องยืนขึ้นในขณะใดขณะหนึ่งที่ไม่คาดคิดเพื่อป้องกันไม่ให้แมวของคุณชนหน้าจอคอมพิวเตอร์ล้มหรือภายหลังจากที่คุณทำกาแพทหรรดหน้าตักของคุณ ดังนั้น มันจะดีกว่าที่จะมีการป้องกัน (ด้วยการแต่งกายตามระเบียบแต่แรก) เพราะคุณอาจจะต้องเสียใจในภายหลัง (You might have to stand up at an unexpected moment to prevent the cat from knocking over your screen, or after spilling coffee in your lap, so it's better to be safe than sorry.)

6. Upgrade your Wi-Fi and computer.

(ยกระดับวายพาย - สัญญาณเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย และคอมพิวเตอร์) การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีออนไลน์จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกตินับแต่นี้จนกระทั่งคุณเลิกประกอบอาชีพทนายความ (Online appearances will be a common occurrence for the rest of your career.) จงลงทุนในระบบอินเทอร์เน็ตที่บ้านให้มีความเร็วสูง (Invest in fast internet for your home.)

7. Turn off notifications. (ปิดการแจ้งเตือนทั้งหลาย)

นอกจากจะเป็นสิ่งที่ทำให้รบกวนขณะที่คุณพูดแล้ว การมีเสียงแจ้งเตือนต่าง ๆ ยังแสดงว่าคุณไม่มีความเป็นมืออาชีพในการนำเสนอคำแถลงการณ์ (Aside from being a distraction while you speak, it suggests that you couldn't be bothered to make the effort to present a professional argument.)

8. Learn the program. (เรียนรู้โปรแกรมที่ใช้ในการพิจารณาคดีออนไลน์) ต้องรู้ว่าปุ่มปิดเสียงอยู่ที่ใดรวมทั้งวิธีการในการเปิดไมโครโฟนเมื่อถึงเวลาที่ต้องพูด (Know where the "mute" button is, and how to unmute your microphone when it's time to speak.) ต้องรู้วิธีการ "ยกมือ" หรือปุ่มอื่นๆ เพื่อที่จะแจ้งผู้พิพากษาว่าคุณประสงค์จะพูด (Know how to "raise your hand" and other feature to inform the court that you wish to be heard.) เรียนรู้ทางเลือกในการมองเห็นแบบต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจในกรณีที่ต้องการเห็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณาทั้งหมดหรือต้องการเน้นที่ตัวบุคคลที่กำลังพูดอยู่ (Learn about the various view options so that you can decide whether you want to view all participants or just focus on the speaker.)

9. Know the judge's requirements.

(รู้ข้อกำหนดในการพิจารณาคดีออนไลน์ของผู้พิพากษาท่านนั้น ๆ หรือของศาลนั้น ๆ) เช่น การระบุข้อมูลบนหน้าจอของทนายความ ให้ปรากฏชื่อทนายความและอาจจะรวมถึงหมายเลขคดี หรือชื่อตัวความ (such as requiring that your screen identify you by name and perhaps by docket or case number, or by client.)

10. Lock the door. (ล็อกประตูตลอดการพิจารณา)

11. How did it go? (การปฏิบัติหน้าที่ผ่านระบบออนไลน์ของเราเป็นอย่างไรบ้าง?) บางศาลบันทึกกระบวนการพิจารณาในรูปไฟล์เสียง ลองย้อนฟังว่าเราพูด "เออ" หรือ "อืม" บ่อยไปหรือไม่? (How often do you say "uh" and "um"?) เราสามารถแถลงได้ตรงประเด็นหรือหลงประเด็นหรือไม่? (Did you make your point or get lost in the weeds?)

มุมมองข่าว

ประเมศวร์ อินทรชุมนุม*

สวัสดิ์ศรีรับ สมาชิกวุฒิสภาเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้ เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามที่ขอพระราชทานเพื่อน้อมนำไปถวายพระสงฆ์จำพรรษากาลถ้วนไตรมาส ณ วัดสามพระยา แขวงวัดสามพระยา วรวิหาร กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ผมขอเชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาสามารถบริจาคร่วมทำบุญได้ที่ บัญชีธนาคารออมสิน สาขาเดอะพาซิโอ พาร์ค กาญจนบุรี บัญชีเงินฝากเพื่อเรียก ชื่อบัญชี “เนติบัณฑิตยสภา (กฐินพระราชทาน ปี ๒๕๖๔) เลขที่บัญชี ๐๒๐-๓-๗๑๗๖๘๙๕-๑ สอบถามเพิ่มเติมได้ที่แผนกประชาสัมพันธ์ โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๐ และ ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๐๑ ครับ

แผนกตำราและคำบรรยาย

เปิดจองหนังสือรวมคำบรรยาย ภาคสอง สมัยที่ ๗๔ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ จองผ่านระบบออนไลน์ <https://textbook.thethaibar.or.th> (๑ ชุด มี ๑๖ เล่ม)

SCAN QR CODE

- รับด้วยตนเอง ราคาชุดละ ๑,๕๐๐ บาท ปลายทางไปรษณีย์ ราคาชุดละ ๒,๑๐๐ บาท (ลงทะเบียน) (รวมราคาจัดส่งแล้ว)
- ปลายทางไปรษณีย์ ราคาชุดละ ๒,๗๐๐ บาท (ด่วนพิเศษ EMS) (รวมราคาจัดส่งแล้ว)

หมายเหตุ : ผู้ที่เคยจองผ่านระบบออนไลน์แล้วท่านสามารถเข้าสู่ระบบได้โดยใช้หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก (ไม่ต้องลงทะเบียนใหม่)

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๔ และ ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๐๖

ศูนย์หนังสือเนติบัณฑิตยสภา

ปิดเช็คสต็อก ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ และเปิดให้บริการเฉพาะระบบสั่งซื้อหนังสือออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ <https://bookstore.thethaibar.or.th/>

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๔ และ ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๑๑

* กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา

ต่อจากหน้า ๑๙

เปิด...ฎีกาเด่น

อายุความ แต่จำเลยมิได้ตั้งประเด็นเรื่องอายุความในคำแก้อุทธรณ์ จึงไม่มีประเด็นเรื่องอายุความในชั้นอุทธรณ์ จำเลยเพิ่งจะยกประเด็นเรื่องอายุความขึ้นฎีกา ประเด็นเรื่องอายุความในคดีแพ่ง แม้เป็นปัญหาข้อกฎหมายแต่มิใช่ปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน เป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในชั้นอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง (เดิม)^๙ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

๖. ประเด็นตามคำให้การของจำเลยว่า ฟ้องโจทก์เป็นฟ้องซ้ำกับคดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๘๘/ ๒๕๕๔ หรือไม่นั้น แม้จะเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แต่เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นพิจารณาใหม่ตามรูปคดี โดยจำเลยมิได้อุทธรณ์โต้แย้งประเด็นนี้ เท่ากับศาลอุทธรณ์วินิจฉัยเป็นข้อยุติแล้วว่ามีฟ้องซ้ำ จำเลยกลับยกประเด็นฟ้องซ้ำซึ่งวินิจฉัยไปแล้วขึ้นว่ากล่าวในฎีกา จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องฟ้องซ้ำที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยยุติไปแล้วซ้ำอีกจึงต้องห้ามดำเนินกระบวนการซ้ำตามมาตรา ๑๔๔^{๑๐}

^๙ เปรียบเทียบปัจจุบัน ยังไม่มีข้อกำหนดประธานศาลฎีกากำหนดเป็นอย่างอื่น จึงต้องปรับด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๒๕๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ^{๑๐} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๔ บัญญัติว่า “เมื่อศาลใดมีคำพิพากษาหรือคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือในประเด็นข้อใดแห่งคดีแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินกระบวนการในศาลนั้นอันเกี่ยวกับคดีหรือประเด็นข้อใดแห่งคดีที่ได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้วนั้น...”

รับมอบกระเช้าสุขภาพเนื่องในโอกาสพ้นจากวาระการดำรงตำแหน่ง

เมื่อวันพุธที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๔ นางเมทินี ชโลธร นายกเนติบัณฑิตยสภา รับมอบกระเช้าสุขภาพจากหม่อมหลวง ไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ผู้แทนคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา ณ ห้องประชุมมหาชิราวุธ ชั้น ๒ อาคารเนติบัณฑิตยสภา เนื่องในโอกาสที่จะพ้นจากวาระการดำรงตำแหน่งนายกเนติบัณฑิตยสภา ในวันที่ ๓๐ กันยายนนี้

เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภามอบแจกันดอกไม้แสดงความยินดีแก่ประธานศาลฎีกา

นายชาติ ศรีวรรณ เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา พร้อมด้วยที่ร้อยตรีถวัลย์ รุยาพร รองเลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา เข้าเยี่ยมคารวะและมอบแจกันดอกไม้แสดงความยินดีกับนางสาวปิยกุล บุญเพิ่ม ประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา ณ ห้องรับรอง ๑ ชั้น ๔ อาคารศาลฎีกา ถนนราชดำเนินใน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ ในโอกาสเข้ารับตำแหน่งประธานศาลฎีกา โดยมี ผศ.ดร. ศรีพัชรา สิทธิกำจร ผู้อำนวยการกองกลาง นายประยูร สีสด ผู้อำนวยการกองคลัง และนายทีปกร โกมลพันธ์พร อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด ร่วมแสดงความยินดีด้วย เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

บรรณาธิการ||ถลง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้ เณตบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามที่ขอพระราชทานเพื่อน้อมนำไปถวายพระสงฆ์จำพรรษากาลถ้วนไตรมาส ณ วัดสามพระยา แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา ในนามของกองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนตบัณฑิตยสภา ขออนุโมทนาในมหากุศลแห่งกฐินกาลนี้ ที่บรรดาคณะกรรมการเนตบัณฑิตยสภา อนุกรรมการฯ คณาจารย์ สมาชิกเนตบัณฑิตยสภา นักศึกษา เจ้าหน้าที่ เนตบัณฑิตยสภา และผู้มีจิตศรัทธาทูทุกท่านที่ได้บริจาคปัจจัย โอกาสนี้ ขออานุภาพคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาล ให้ทุกท่านเจริญด้วยจตุรพิธพร คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และประสบแต่ความสุขความเจริญสำเร็จในสิ่งที่ พึงปรารถนาทุกประการ

จุลสารข่าวเนตบัณฑิตยสภานี้ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทความ เนื่องจากปก เสนอเรื่อง “วัดสามพระยา โดย กฤษฎา บุญยสมิต และ วาสนา เกตุแห่ง, บทความเรื่อง “ประเพณีการถวายอดิเรก” โดย หม่อมราชวงศ์ ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ กล่าวถึง ความเป็นมาของการถวายพระพรเป็นภาษาบาลี, บทความ ปัญหาจากข้อ หารือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “การเบิกจ่ายเงินกรณีผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน” โดย ลิตางค์ ตั้งศิริ กล่าวถึง จังหวัด ก. ขอหาหรือว่า สำนักงาน ข. จะสามารถเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณค่าจ้างเหมารักษาคความปลอดภัย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ได้รับจากกรม ค. เพื่อจ่ายค่าจ้างรักษาคความปลอดภัยตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึง วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ให้แก่บริษัท ร. ได้หรือไม่ อย่างไร, บทความ เจาะฎีกาเด่น เสนอเรื่อง “การรับช่วง สิทธิของผู้จะต้องเสี่ยงภัยเสียชีวิตในการบังคับคดีอัยทรัพย์” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ชนินทรลีลา และ ว่าที่ร้อยเอก ชีโนรส จัทรณรงค์ กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๕๒/๒๕๖๒, บทความ ภาษาอังกฤษ สำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง “How to Make an Effective Appearance on Zoom” โดย ดร.กนก จุลมนต์ กล่าวถึง เทคนิคในการมาศาล การปรากฏตัว (ออนไลน์) วิธีสร้างรูปลักษณ์อย่างมีประสิทธิภาพผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (โปรแกรม zoom) และคำศัพท์ที่น่าสนใจ ปิดท้ายด้วย “มุขข่าว” โดย ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

พบกันใหม่เดือนพฤศจิกายน

กฤษฎา บุญยสมิต

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนตบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนตบัณฑิตยสภา

<http://www.thethaibar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิ์ใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนตบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนตบัณฑิตยสภา จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม

เนตบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐

พิมพ์ที่ : บริษัท กรุงสยาม พิมพ์ชื่อ จำกัด

๔๓/๑๓๒ ถนนพรหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐